

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Вдовичин Ігор Ярославович

**Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни**

«Практика творення ідентичності»

для студентів четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
Протокол №12 від 28. 06. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни	9
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	10
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни	15
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література	21
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	32
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів.....	33
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам.....	33
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену).....	34

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Дисципліна з виборчого блоку 3 «Теорія та історія політичної науки»
	Спеціальність 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 105		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студентів – 4,07	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	<i>Лекції</i>
		26 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		26 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		53 год.
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
<i>Вид контролю: екзамен</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Практика творення ідентичності» – це навчальна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки яка вивчається студентами-бакалаврами четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія». Навчальний курс розрахований на 105 години і вивчається у восьмому семестрі бакалаврату. Дисципліна є складовою частиною вивчення й освоєння теорії та історії політичної науки. У структурі годин курсу виокремлено такі складові: лекційні заняття – 26 год.; семінарські заняття – 26 год., самостійні завдання – 53 год.

Навчальна дисципліна «Практика творення ідентичності» присвячена проблематиці теорії та практиці формування ідентичності як світоглядного концепту, політичної практики і аналізу культурно-цивілізаційних підході до інституалізації ідентичності. І водночас – порівняння відповідних концептів з концептами ідентичності, які відкидають особисту і політичну свободу. Відповідно поєднує теоретичні аспекти та накопичений політичною практикою емпіричний матеріал. Представлений курс розроблено як крос-дисциплінарний, зокрема на стику політології (теорії та історії політичної науки), психології, політичної історії та культури. У *вступній частині* дисципліни заплановано ознайомлення студентів з призначенням та специфікою політичних аспектів теорій які аналізують ідентичність, трансформацій ідентичності, обумовлених соціально-економічними, культурними процесами, демографічними та політичними обставинами. Зроблено наголос на застосуванні теоретичних ідей у політичній практиці та зворотного зв'язку - від практики до теорії. Відтак студенти будуть ознайомлені зі сутністю, особливостями як теоретичних засад формування як ідеї ідентичності та ідентифікації, з розрахунку формування персональної та колективної ідентичності, так і їх роллю в політичній практиці та функціонуванні суспільства. Своєю чергою, в *основній частині* дисципліни увагу буде приділено проблематиці теоретичних дискусій щодо підходів до питання ідентичності, ролі цінностей та історичного минулого та результатів реалізації теоретичних концептів у політичну, зокрема державного будівництва, практику діяльності різних країн з відмінними політичними режимами. Розкривається практика реалізації певних ідей щодо ідентичності в історичній практиці, ще до появи відповідного модерного теоретичного концепту. *Методологічно* дисципліна комбінує історичний, інституціональний, нормативно-ціннісний, біхевіоральний та соціологічний підходи. Саме завдяки доволі широкій методології забезпечується максимальну всебічність й охоплюваність поставлених навчальних завдань. *Емпірично* же більшість запропонованих тем обговорюватимуться в ракурсі політичних практик різних країн в їх історичному співставленні і розвитку та загалом політичного процесу. В науковому контексті навчальна дисципліна постає механізмом диверсифікації і поглиблення (звуження) сфери наукового політологічного аналізу тощо.

Курс складається з одного *змістовного модуля*, хоча він і поділяється на вступну та основну частини. У вступній частині буде розглянуто сутність ідентичності та ідентифікації у політології, і доцільність виокремлення такого напрямку дослідження в політичній науці, як практика творення ідентичності із врахуванням сукупності чинників породжених глобалізацією та інформаційним суспільством. Як наслідок, увагу буде сфокусовано на сутності, особливостях теоретичної складової та політичної практиці формування та функціонування держави та новітніх викликів для ідентичності людини в умовах глобалізації. Своєю чергою, в основній частині буде розглянуто такі тематичні блоки, як: проблема ідентичності та підстави її політологічного дослідження, передумови формування концепту ідентичності та практику її функціонування в різних історичних епохах та відмінних культурних традиціях, аксіологічний підхід до ідентичності, її мети, ідеї особистої і колективної ідентичності, взаємодія інформаційне суспільство та ідентичності, методологічні основи дослідження ідентичності, фактори політичної ідентичності та ідентифікації.

Також привернуто увагу до практики формування новітніх політичних та культурних практик ідентифікації під впливом глобалізації і у свою чергу, вплив відмінних підходів до інтерпретації змісту і ролі ідентичності на сучасні політичні процеси, зокрема у сфері міжнародних відносин. Що у свою чергу обумовлює розкриття плюралістичної моделі суспільства як багато в чому самоорганізуючої системи, яка з однієї з однієї сторони є проявом творчості, а з іншої – потребує для забезпечення своєї функціональності і тривалості ідентичності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практика творення ідентичності» - забезпечити формування знань які дозволяють самостійно аналізувати проблеми реалізації різних моделей держави в контексті формування ідентичності, що стає важливим інструментом функціонування відповідного політичного режиму. Опанування студентами основними теоретичними інтерпретаціями проблем ідентичності та практиками її формування в умовах інформаційного суспільств. Набуття студентами необхідної науково-методологічної підготовки, яка забезпечить їм самостійне бачення проблем творення ідентичності в умовах цивілізаційних викликів, шляхів їх розв'язання, використовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня; формування навичок прийняття політичних і особистих рішень. Опанування критичного аналізу логіки, мови та стилю інформації сприяє формуванню ціннісного підходу до політичного вибору ідентичності і як наслідок – сприйняття ідеї плюралістичного демократичного суспільства. Викладання дисципліни має науково-практичне спрямування для формування у студентів політичної та громадянської свідомості, культури критичного мислення. Навчальна дисципліна «Практика творення ідентичності» покликана забезпечення оволодіння студентами

основними положеннями з проблем ідентичності як концепту і практики поведінки в сучасному мінливому світі, що є актуальним з огляду на трансформаційні процеси. Трансформація моделей політичного домінування з однієї сторони є чинником до демократизації окремих регіонів, а з іншої можливістю для посилення авторитарних режимів. Виклики для стабільності держав, їх функціональної спроможності, невід'ємною складовою якої є якість творення ідентичності, впливаючи на проблеми економічного розвитку, політичну і соціальну стабільність чи породжуючи політичну нестабільність. Людина завжди прагне сформувати більш безпечне середовище свого буття і боротьба за ідентичність є одним із основних інструментів формування суспільства з якіснішими стандартами і для свободи (особистої і політичного) і для матеріального добробуту. Таким чином, зроблено наголос на взаємодії ідентичності і свободи. У випадку дисбалансу формується перспектива відмови від свободи.

Методологічний акцент – соціально-економічна, психологічна, культурна складові концептів ідентичності та їх взаємодія з політичною і особистою свободою людини. Звернення до принципів взаємозбагачення, компліментарності, та конфліктності процесу втілення концептів ідентичності в політичну практику в умовах глобалізації. Розкриття змісту протистояння між ціннісним підходом до ідентичності як сутнісної складової людського буття та підтримкою її не менш важливого інструментального прояву, покликано демонструвати інституційну складову, в основі якої перебуває наголос на процесуальному забезпеченні ефективності реалізації декларованих ідей.

Завдання курсу:

- визначити сутність/особливості й значення концептів ідентичності у політичній практиці та у політології;
- окреслити сутність, особливості і параметри практики реалізації ідентичності у відмінних політичних режимах;
- схарактеризувати особливості й різновиди застосовуваних концептів ідентичності у відповідності до особистої та колективної ідентичності у політичній практиці;
- означити рамки й умови успішної реалізації творення політичної ідентичності для правової держави;
- проінтерпретувати логіку як теоретичних концептів застосування особистої та політичної ідентичності, так і їх певну обмеженість в умовах їх практичної реалізації та адаптації, у відповідності до прийнятих політичних рішень;

- прищепити знання про результати трансформації практики творення ідентичності в умовах глобалізації та їх вплив на сфери політичної та культурної поведінки, особисту і політичну свободу, соціальні гарантії;
- виявити параметри взаємодії глобалізації з ідентичністю та національною державою та перспективами збереження її суверенітету;
- означити рамки вивчення та аналізу концептів ідентичності та практики застосування для демократичного суспільства в умовах політичної реальності, межі гнучкості та опірність традиційної системи політичних та культурних цінностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Практика творення ідентичності» студент буде:

Знати:

- етапи формування ідентичності на різних етапах людської цивілізації, теоретичні підходи до понять ідентифікація та ідентичність;
- теоретичні та практичні підходи до творення ідентичності;
- психологічні основи теорії ідентичності та їх реалізація в різних соціально-економічних і політичних умовах;
- методологічні основи дослідження практики творення ідентичності культурної, національної, релігійної;
- фактори ідентифікації в різні історичні епохи: соціальні чинники; політична історія і політична думка; соціальні процеси і політичні інститути; роль символів у формуванні ідентичності в історичному контексті та сучасних умовах;
- особливості змін релігійної, культурної та етнічної ідентичності під впливом інформаційного суспільства.

Вміти:

- аналітично представити зміст найважливіших концепцій ідентичності та практик її творення;
- оцінити їх роль і значення в розвитку методологічних підходів до формування теоретичної моделі проблем ідентичності в умовах сьогодення;
- володіти категоріально-понятійним апаратом, який стосується політологічної складової проблем ідентичності в різні історичні періоди;

- здійснювати аналіз ідентифікаційної стратегії українських політичних сил та громадянського суспільства;
- аналізувати культурну, групову та політичну ідентифікацію українських регіонів;
- визначити динаміку політичної ідентичності в умовах кризових процесів;
- визначити об'єкти політичної ідентичності в умовах трансформацій політичних систем;
- проаналізувати зміни в політичній ідентичності в умовах інформаційного суспільстві;
- здійснити критичний огляд гендерних аспектів проблем ідентичності в умовах сучасних цивілізаційних викликів.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде *загальні компетентності*:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність аналізувати сучасні процеси політичних трансформацій та формування нових політичних інститутів та практик в сучасних суспільствах.
- Розуміння філософських, правових, соціокультурних та економічних основ політичного життя.
- Знання та розуміння принципів аналізу політичної комунікації, її видів та форм, здатність застосувати на практиці комунікативні технології в політичній сфері.
- Здатність аналізувати місце людини, соціальних груп в політичних процесах в глобалізованому світі, прослідковувати політичні аспекти соціокультурних відносин та їх вплив на формування ідентичності громадян.

Програмні результати навчання:

- Встановлювати логічні зв'язки та аналізувати взаємозалежність між соціокультурними особливостями суспільства та розвитком його політичної системи.
- Аналізувати процеси трансформацій політичних систем та зміни, що відбуваються на державному та наддержавному рівні в умовах глобалізації.
- Аналізувати сучасні соціокультурні процеси та їх вплив на розвиток національних політичних систем та міжнародної системи.
- Вирішувати проблеми комунікації в політичній сфері, застосовувати методики та техніки зв'язків з громадськістю, використовувати класичні та нові медіа в професійній діяльності

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		п./с.	лаб.	інд.	ср.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Вступна частина</i>						
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи дослідження ідентичності	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Практика творення ідентичності у Китаї	8	2	2	-	-	4
Тема 3. Практика творення ідентичності в Індії	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Практика творення ідентичності в Античності	8	2	2	-	-	4
<i>Основна частина</i>						
Тема 5. Творення ідентичності світовими релігіями	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Європі	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Практика творення ідентичності в Європі у Новий час	8	2		-	-	4
Тема 8. Практика творення ідентичності в Московському царстві та Російській імперії	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Творення ідентичності у США	8	2	2	-	-	4
Тема 10. Творення української ідентичності	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Формування ідентичності в тоталітарному суспільстві	8	2	2	-	-	4
Тема 12. Виклики для ідентичності в умовах інформаційного суспільства	8	2	2	-	-	4
Тема 13. Ідентичність українського суспільства в ХХІ столітті	9	2	2	-	-	5
Разом – Змістовний модуль 1	105	26	26	-	-	53

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження і поширення націоналізму. - К.: Критика, 2001. - 271 с.
2. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму. – 2-е вид. / Ханна Арендт; Пер. з англ. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 584 с.
3. Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.
4. Арон Р. Мир і війна між націями : пр. з фр. / Реймун Арон. – К. : МП «Юніверс», 2000. – 686 с.
5. Арендт Х. Джерела тоталітаризму : пер. з англ. / Ханна Арендт. – 2-е вид. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 584 с.
6. Бауман Зігмунд, Донкіс Леонідас. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності / Пер. з англ. О. Буценка. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 280 с.
7. Бек Ульрих. Влада і контр влада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульрих Бек.; пер. з нім О. Юдіна. – Київ: Ніка-Центр, 2011. – 408 с.
8. Бергер П.Л. Капіталістична революція: п'ятдесят пропозицій щодо процвітання, рівності і свободи: [Монографія] / Пер. з англ. С.О. Макеев, І.П. Дзюб, І.О. Кресіна; Передм, В.К. Черняка, - К.: Вища шк., 1995 – 247 с.
9. Баберовскі Й. Червоний терор. Історія сталінізму/ Йорг Баберскі ; пер. з нім. – К. : К.І.С. , 2007. – 248 с.
10. Бандура О. О. Єдність цінностей та істини в праві : монографія / О. О. Бандура. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 2000. – 428 с.
11. Безансон А. Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / Ален Безансон; [пер. з фр Т. Марусик]. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАР, 2007. – 136 с.
12. Безродний Є. Ф. Світова класична думка про державу і право/ Є. Ф. Безродний, Г. К. Ковальчук, О. С. Масний. – К. : Наукова думка, 1999. – 156 с.
13. Бігун В. С. Філософія правосуддя: ідея та здійснення : монографія / В. С. Бігун. – К., 2011. – 303 с.
14. Валіцький А. В полоні консервативної утопії: Структура і видозміни російського слов'янофільства / Анджей Валіцький ; [пер. з польськ. В. Моренець]. – К. : Основи, 1998. – 710 с.
15. Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
16. Вдовичин І.Я. Правоутворення в умовах глобалізації: теоретико-історична традиція та новації / І.Я. Вдовичин, М.І. Голинська, А.Б. Медвідь. – Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету 2017. – 252 с.
17. Вдовичин І.Я. Свобода особи в правій українській політичній думці (20–30 рр. ХХ ст.): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 512 с.
18. Вивід прав України: документи і матеріали до історії української політичної думки / [впоряд., вступ. стаття і дод. Б. Кравціва]. – New York : Пролог, 1964. – 250 с.
19. В'ятрович В. Нотатки з кухні «переписування історії». —Київ: Наш Формат, 2021.

20. В'єйорка М. Віднайдена сенсу. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
21. Гаск Ф. А. Конституція свободи / Пер. з англ. Мирослави Олійник та Андрія Королишина. - Львів: Літопис, 2002. - 556 с.
22. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
23. Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – Київ: Основи, 2000. – 1464 с.
24. Донскіс Л. Збережена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К. : Факт, 2010. – 312 с.
25. Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
26. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексєєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
27. Історія політичної думки України : підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.] – Львів: Новий Львів-2000, 2017 р. – 632 с.
28. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій. – Х. : Одиссей, 2008.- 187с.
29. Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теорія і некласичних інтерпретаціях : монографія / Анатолій Карась. – Київ ; Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 520 с.
30. Кармазіна М. Ідея державності в українській політичній думці (кінець ХІХ – початок ХХ століття). – К., 1998.
31. Кісь Роман. Фінал Третього Риму (російська месіянська ідея на зламі тисячоліть) Третій Рим. Львів, 1998. — 745 с.
32. Кравченко О.В. Теоретико-методологічні проблеми концептуалізації культурної ідентичності // Культура України. 2010. Вип. 31. – https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura31/04.pdf
33. Кулик В. Роль українського медійного дискурсу в творенні національної ідентичности http://prima.lnu.edu.ua/Subdivisions/um/um_15/15_pdf/12_UM_15_MediiIdent_Kulyk.pdf
34. Лінч Д. Т. Середньовічна церква. Коротка історія / Джозеф Т. Лінч : пер. з англ. В. Шовкуна. – К. : Основи. – 1994. – 492 с.
35. Маршалл М.-Л. Галактика Гутенберга: становище людини друкованої книжки / Мак-Люен Маршалл– К. : Ніка-Центр, 2001. – 461с.
36. Мід Д. Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста / Джордж Г. Мід ; пер. з англ. та передмова Т. Корпало. – К. : Укр. Центр духов. культури, 2000. – 416 с.
37. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.
38. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. / Павленко Ю. В. ; від. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 1999. – 360 с.

39. Руденко Ю.Ю. Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с.
https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.12/Rydenko_monogragia1904.pdf
40. Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000. – 480 с.
41. Губерський Л.В., Андрущенко В.П., Михальченко М.Й. Культура. Ідеологія. Особистість: методолого-світоглядний аналіз. - К., Знання України, 2002, 580 с.
42. Потульницький В. А. Історія української політології (концепції державності в українській зарубіжній історикополітичній науці) / Володимир Арнольдович Потульницький. – К. : Либідь, 1992. – 232 с.
43. Радько П. Національні традиції державотворення в українській історіографії та політичній літературі ХІХ – ХХ століть: концепції, ідеї, реалії. – К., 1999.
44. Ролз Д. Теорія справедливості / Джон Ролз ; пер. з англ. О. Мокровольський. – К. : Основи, 2001. – 822 с.
45. Тимошенко В. Мета держави (з історії політичної і правової думки) // Правова держава. Щорічник наук. праць. Вип. 11. – К., 2000.
46. Тимошенко В. Поліцейська держава: з історії політичної і правової думки // Правова держава. Щорічник наукових праць. Вип. восьмий. – К., 1997.
47. Тимошенко В. Розвиток теорії держави в політико-правовій думці України та Росії (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). Монографія. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 358 с.
48. Тимошенко В. Синтетична теорія держави. (З історії політичної і правової думки) // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 14. – К., 2001.
49. Токвіль А. Про демократію в Америці. Київ, 1999. 590 с.
50. Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000. – 480 с.
51. Фромм Еріх. Мати чи бути? / [переклад з англійської Ольги Михайлової, Андрія Буряка]. - Київ : Український письменник, 2014. - 221 с.
52. Українська суспільно-політична думка в ХХ столітті: документи і матеріали : у 3 т. / [упоряд. Тарас Гунчак і Роман Соляник]. – [Б.м.] : Сучасність, 1983. – Т. 1. – 510 с. ; Т. 2. – 423 с. ; Т. 3. – 381с.
53. Філософія права / [за редакцією Джоела Фейнберга, Джулія Коулмена; Пер. з англійської П. Таражук]. – К. : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2007. – 868 с.
54. Шаап С. Мстива отрута: ріст невдоволення / Сібе Шаап ; пер. з нід. С. Святенко – К. : Вид-во Жупанського, 2015. – 22 с.
55. Шульженко Ф. П. Історія політичних і правових вчень: підручник / Ф. П. Шульженко.– К.: Юрінком Інтер, 2007 – 364 с.
56. Шумпетер Йозеф А. Капіталізм, соціалізм і демократія/ Пер. з англ. В. Ружицького та П. Таращука. – К.: Основи, 1995.- 528с.
57. Фукуяма Френсіс. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / пер. з англ. Роман Корнута. – 2-ге вид. – Київ : Наш формат, 2019. – 57 6 с.

58. Vdovychyn Ihor Illiberal Democracy as a Result of Liberal Democratic Regression in Central and Eastern European Countries / Nataliya Khoma, Vdovychyn Ihor. // European journal of transformation studies 2021 vol. 9, no. 1 – p. 58-71. Web of Science.
59. Vdovychyn I. Friedrich Nietzsche and Information Society: Dangers of the Radical Social Division / Ihor Vdovychyn, Viktoriya Bun, Nataliia Khoma // Dialogue and universalism 32 (2), 2022 p.127-140. Scopus

Додаткова література:

60. Конквест Р. Жнива скорботи: радянська колективізація і голодомор : пер. з англ. / Р. Конквест. – К. : Либідь, 1993. – 384 с.
61. Козловець М. Національна ідентичність в Україні в умовах глобалізації: монографія / М. Козловець, Н.Ковтун. – Київ: ПАРАПАН, 2010. – 210 с.
62. Короткий оксфордський політичний словник : пер. з англ. / за ред. І. Макліна, А. Макмілана. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2005. – 789 с.
63. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади / Ф. Ніцше ; пер. з нім. А. Онишка, П. Таращука. – К. : Основи, Дніпро, 1993. – 435 с.
64. Норман М. Наймарк. Геноциди Сталіна / М. Норман ; пер. з англ. В. Старка. – К. : Видав. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 135 с.
65. Фюре Ф. Минуле однієї ілюзії. Нарис про комуністичну ідею у ХХ столітті : пер. з фр. / Франсуа Фюре. – К. : Дух і Літера, 2007. – 810 с.
66. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму : монографія / Б. В. Новіков. – К. : НТУУ «КПІ», 2006. – 2-ге вид., перероб. та допов. – 308 с.
67. Романюк А.С. Історія західних політичних вчень: політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. – К.: Знання, 2011. – 255 с.
68. Сміт Е.Д. Національна ідентичність[електронний ресурс]: <http://litopys.org.ua/smith/smi02.htm>
69. Тишкун Ю. Актуальні проблеми функціонування державної бюрократії в Україні : історикополітологічний аспект / Ю. Тишкун // Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 20. – С. 133–138.
70. Яновська О. М. Політична ідентичність населення України / О. М. Яновська // Актуальные проблемы современных наук – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Politologia/10_87746.doc.htm.
71. Vdovychyn Ihor. Entwertung der Bürgerrechte und der politischen Rechte und Freiheiten unter den Bedingungen des Autoritarismus in Weißrussland und Russland (Прийняття громадянських прав і політичних прав і свобод в умовах авторитаризму в Білорусі та Росії) / N. Khom., I. Vdovychyn // Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2021. – Т. 43. – 312 с. – С.203-210.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
3. Національна історична бібліотека України :// <http://www.dibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
5. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
9. Інформаційні ресурси в Інтернеті Офіційні веб-сайти органів державної виконавчої влади, інших органів публічної влади, в тому числі Інтернет-сайти органів місцевого самоврядування. Інформаційний ресурс <http://udl.despro.org.ua/> , де зібрані е-курси у сфері публічного управління

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні підходи дослідження ідентичності

Формування концепту ідентичності. Ідентифікація та ідентичність. Проблема ідентичності в сучасному мінливому світі. Психологічна основа теорії ідентичності Концепції ідентичності З. Фрейда, Е. Гоффмана, Дж. Міда, Р. Мертона, Т. Парсонса, Т. Лукмана, П. Бергера. Е. Еріксон про індивідуальну (психологічну) та соціальну ідентичність. Е. Фромм. Методологічні основи дослідження ідентичності Поняття політичної ідентифікації. Ідентичність як відношення свій-чужий.

Основні поняття: ідентичність, ідентифікація, соціалізація, політична соціалізація політична ідентичність, ідеологія, ситуативна ідентичність, нестабільність, референтна група, соціоекономічна, родова, релігійна, місцева або територіальну, етнічна та національна ідентичності, символічний інтеракціонізм, теорії соціального конструювання та постструктуралізму, теорії масової мобілізації, теорії соціокультурної традиції, постмодернізм.

Тема 2. Практика творення ідентичності у Китаї

Історичне тло (Стародавній Китай та Середньовіччя). Релігійні та політичні ідеї Творення китайської цивілізації. Особливості китайської культури. Даосизм. Конфуціанство, Легізм. Конфуціанство і китайська культурно-політична традиція. Система владних відносин (Стародавній Китай та Середньовіччя). Боротьба між змінами і традицією. Конфлікт між стабільністю і новаціями. Проблема милітаризму і загрози кочовиків. Опір ідеям Заходу – технологічним і ціннісним. Марксизм і китайська культурно-політична традиція. Поєднання радикальних ідей і консервативного інструментарію влади. Соціальна інженерія як китайська традиція. Китай у XX-XXI століттях Марксизм і централізація країни. Реформи 80-90-х рр. XX століття і перспективи свободи в Китаї. Контекстуальні особливості свободи в Китаї.

Основні поняття: Китай, річкова цивілізація, писемність, Лао-Дзи, Конфуцій, Мо-дзи, буддизм, імперія, Син неба, династія, традиція, культ предків, жертвоприношення, Сунь Ят Сен, гоміндан, Чан Кайши, Мао Цзедун, Ден Сяопін, політика «Великого стрибка», «Культурна революція», економічне зростання, політична свобода, особиста свобода, ринкова економіка, державне планування

Тема 3. Практика творення ідентичності в Індії

Історичне тло (Стародавня Індія). Релігійні та політичні ідеї (Стародавня Індія). Ведичний період. Система владних відносин (Стародавня Індія). Варни. Артхашастра. Закони Ману. Реформи Ашоки. Специфіка давньоіндійського права як один із чинників поступу до свободи. Індія у XX-XXI століттях. Махатма Ганді. Індійський національний конгрес. Збереження кастової системи. Релігійний і національний чинники.

Основні поняття: веди, варни, Артхашастра, Закони Ману, Будда, буддизм, іслам, колоніалізм, імперіалізм, національно-визвольна боротьба, Махатма Ганді. Індійський національний конгрес, касты

Тема 4. Практика творення ідентичності в Античності

Антична Греція. Історичне тло. Політичні ідеї. Еволюція управління та права. Творення відмінного від східної деспотії політичного проекту. Полісна демократія. Реформи Солон і Клісфена. Перекл і проблеми афінської демократії. Інтелектуальна боротьба. Софісти і Сократ. Платон і Арістотель. Вразливість античної свободи. Еллінізм і свобода. Стародавній Рим. Історичне тло. Політичні ідеї. Еволюція управління та права. Контекстуальні особливості свободи в Афінах і Римі. Уроки Афін і Риму для майбутнього західного дискурсу свободи.

Основні поняття: поліс, демократія, громадянин, еклесія, свобода, рабство, Солон, Клісфен, Перікл, Протагор, Сократ, Платон, Арістотель, Епікур, коміції, республіка, сенат, патриції, плебеї, консул, народний трибун, Цицерон, Цезар, імперія, римське право

Змістовий модуль 1

Основна частина

Тема 5. Творення ідентичності світовими релігіями

Формування християнства і його роль у творенні ідентичності ранньосередньовічного суспільства. Ідентичність та її роль в християнській теології. Патристика. А. Аврелій. Проблема свободи волі. Причини існування рабства. Середньовічне християнство і політична ідентичність. Схоластика. Т. Авінський. Ідея природних прав і душі, якаї немає держава, на відміну від людини. Церква як інституція і право. Реформи Григорія VII. Культурна і соціально-економічна роль монастирів. Релігійні дискусії і свобода. Протестантизм. Е. Ротердамський. Формування ісламу і його роль у творенні ідентичності. Історичні і соціально-економічні умови формування ісламу. Діяльність Мухаммеда і Абу Бекра. Арабський Халіфат. Шаріат. Джерела ісламського права. Чотири школи ісламського права. Вплив спадщини східних деспотій і демократична складова ісламу. Інтелектуальна традиція і ісламі. Аль-Фарабі. Аль-Газалі. Насір Хосров. Арабський халіфат

Основні поняття: релігія, церква, віра, монастир, патристика, схоластика, теологія, доктрина «двох мечів», А. Аврелій, свобода волі, Т. Аквінський, природні права, інквізиція, протестантизм, М. Лютер, Ж. Кальвін, передвизначеність, Р. Роттердамський, Коран, Мухаммед, шариат, суніти, шиїти, суна, джихад, передвизначеність, Аль-Фарабі, Аль-Газалі, Насір Хосров.

Тема 6. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Європі

Франція. Велике переселення народів. Реформи Карла Мартела. Імперія Карла Великого. Реформи Людовіка XI і станово-представницька монархія. Німеччина. Творення Німеччини. Священна Римська імперія та її крах. Особливості німецького абсолютизму. Реформаторський рух і Тридцятирічна війна. Англія. Велика хартія вольностей, парламент та їх історичні передумови. Вільгельм Завойовник і місцеве самоврядування. Англійське право та його еволюція. Особливості англійського абсолютизму.

Основні поняття: Салічна правда, нормани, Велике переселення народів, сюзерен, васал, бенефіції, Генеральні штати, Карл Великий, Людовік XI, Священна Римська імперія, кріпацтво, Велика хартія вольностей, англійське право, право суду канцлера, незалежність суду, презумпція невинуватості, король

Тема 7. Практика творення ідентичності в Європі у Новий час

Франція. Генріх IV гугеноти. Раннє Просвітництво. Р. Декарт. Б. Паскаль. М. Монтень. Формування ідей особистої свободи і відповідальності за власну долю. Суб'єктність індивіда. Інституційна складова гарантування свободи. Ш.Л. Монтеск'є. Ідея поділу влади. Особиста і політична свобода. Ідея географічного детермінізму. Ж.Ж. Руссо. Суверенітет народу. Заперечення ідеї поділу влади. Енциклопедисти. Пошук оптимальних форм правління і шляхів вдосконалення людини. Французька революція і свобода. Декларація прав людини і громадянина. Якобінська диктатура і трансформація революційного радикалізму в імперію Наполеона. Німеччина. І. Кант. Ідея правової держави. Категоричний імператив. Г. Гегель. Історичні народи Підкорення індивіда державі. Промадянське суспільство Німецька імперія. О. Бісмарк. Боротьба між патерналізмом і особистою свободою. Соціальна держава. Соціал-демократичний рух. Англія. Англійська буржуазна революція і «Славна революція». О. Кромвель. Левеллери. Дігери. Перехід до парламентської монархії. Світоглядна боротьба. Томас Гобс і Джон Лок. Ідея природних прав, Ідея опору владі, яка порушує природні права. Промислова революція і колоніальна імперія. Ідеологія вільного ринку. А. Сміт

Основні поняття: О. Кромвель, левелери, дігери, Т. Гобс, Д. Лок, природні права, А. Сміт, вільний ринок, Раннє Просвітництво. Р. Декарт, Б. Паскаль, М. Монтень, Просвітництво, Ш.Л. Монтескє, поділ влади, суверенітет народу, Ж.Ж. Руссо, яacobінці, Наполеон, Кодекс Наполеона, революція, імперія, Німецька імперія, І. Кант, правова держава, Г. Гегель, громадянське суспільство, Німецька імперія, соціал-демократія, соціальна держава, Ф. Ніцше, воля слабких, воля сильних, еліта, націонал-соціалізм, II світова війна

Тема 8. Практика творення ідентичності в Московському царстві та Російській імперії

Творення концепту – «Москва – Третій Рим» і Московського царства. Діяльність І. Грозного і Петра I. Кріпацтво. Творення імперського концепту. Російська імперія в XIX столітті. Ідея абсолютиської монархії. Кріпацтво і жандармерія. Домінування суспільства над індивідом. Євразійство. Особлива цивілізація. Критика західної цивілізації. Пошук ідентичності в умовах модернізації імперії. Пошук особливого шляху. В. Соловйов. Б. Чичерін. С. Булгаков

Основні поняття: східна деспотія, абсолютизм, кріпацтво, поліцейська держава, імперія, євразійство, патерналіська держава, тероризм, В. Соловйов, Б. Чичерін, С. Булгаков, легальний марксизм, більшовизм

Тема 9. Творення ідентичності у США

Формування США і пошук ідентичності. Історичні передумови Американської революції. Англійська колонізація Північної Америки. Формування самоврядування і економічне зростання. Англійське втручання і Декларація незалежності. Конституція 1787 р. Біль про права 1791 р. Батьки-засновники США і творення американської ідентичності. Д. Вашингтон. Д. Адамс. Т. Джефферсон. А. Гамільтон. Т. Пейн. Дискусій щодо шляхів до американського способу життя. Відмінність між республікою і демократією. Ліквідація рабства. Економіка і особиста незалежність в американській історії. Практика творення ідентичності в умовах глобального домінування. Пошук опори для ідентичності як відповідь на цивілізаційний виклик.

Основні поняття: Декларація незалежності, Конституція 1787 р., Біль про права 1791 р., Д. Вашингтон, Д. Адамс, Т. Джефферсон, А. Гамільтон, Б. Франклін, Т. Пейн, А. Лінкольн, Закон Шермана, «Новий курс» Ф. Рузвельта, II світова війна, війна у В'єтнамі,

рух за права афроамериканців, суспільство споживання, «американська мрія», постіндустріальне суспільство

Тема 10. Творення української ідентичності

Проблема ідентичності в часи Київської Русі. Українська історична традиція свободи. Київська Русь і віче. Перше національно культурне відродження і практика творення ідентичності. Козацтво і українська ідентичність. ХІХ століття – творення політичних концептів української ідентичності. Кирило-Мефодіївське товариство. Т. Шевченко і П. Куліш про українську ідентичність і шляхи до неї. Громадівський рух. Національно-культурна і політична ідентичність на межі ХІХ-ХХ століть. Дискурс концепту ідентичності у творчості М. Драгоманова. ХХ століття – реалізація політичних концептів ідентичності. Визвольні змагання 1917-21 рр. і модернізація ідентичності. Національно-культурна і політична ідентичність в 20-30-ті рр. ХХ століття. Марксистський концепт і практика реалізації свободи. Вплив українського національно-визвольного руху 20-40-х рр. ХХ століття на ідентичність.

Основні поняття: Україна, свобода, козацтво, стани, кріпацтво, Гетьманщина, імперія, демократія, Т. Шевченко, П. Куліш, громадівський рух, М. Драгоманов, М. Грушевський, І. Франко, Д. Донцов, В. Липинський, А. Шептицький

Тема 11. Формування ідентичності в тоталітарному суспільстві

Захоплення більшовиками влади на території Російської імперії і творення нової ідентичності. Політика військового комунізму і нова економічна політика. Радянська людина. Творення концепту історії де відсутня національна ідентичність. Відновлення концепту російського месіанства. Практика творення ідентичності в нацистській Німеччині. Расизм і пошук арійської ідентичності. Концтабори і пропаганда як інструмент зміни ідентичності.

Основні поняття: більшовики, Ленін, Сталін, колективізація, голодомор, репресії, політична поліція, Ф. Ніцше, воля слабких, воля сильних, еліта, націонал-соціалізм, концтабір, расизм, ІІ світова війна

Тема 12. Виклики для ідентичності в умовах інформаційного суспільства

Технологічні та економічні зсуви як чинник зміни ідентичності. Криза традиційних морально-етичних та культурних норм і практика творення ідентичності. Постмодерне зваблення відмови від репресивної ролі ідентичності. Спроба поставити знак рівності між тоталітарними режимами і західним лібералізмом. Ж. Дерріда, Ж.-Ф. Ліотар. Ж. Бодрійяр. Технологічні зміни, міграція та ідентичність. Інформаційне суспільство і контроль. Інформація, постправа та ідентичність. Футурологічні перспективи ідентичності. Пошук власного «Я». Релігійна та національно-культурна ідентичність. Проблема сексуальної ідентичності. Трансформація персональної ідентичності і цивілізаційна криза. Ідея світової держави.

Основні поняття: інформаційне суспільство, постмодернізм, постправа, глобалізація, міграція, війна, світова держава, влада, контроль, свобода, гендер, сила

Тема 13. Ідентичність українського суспільства в XXI столітті

Цивілізаційні виклики для українського суспільства. Трансформація тоталітарного суспільства у відкрити. Боротьба за європейську перспективу України. Пострадянська ідентичність і українська політична нація. Проблема розколу в ідентичності поколінь та регіональні особливості. Творення української ідентичності в умовах інформаційної війни та агресії Росії.

Основні поняття: Україна, нація, Майдан, Революція Гідності, війна, європейський вибір, свобода, тиранія, правова держава, незалежний суд, українська мова, плюралізм, релігія

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Тема 1. Теоретико-методологічні підходи дослідження ідентичності(2 год).

План

- 1.Формування концепту ідентичності. Ідентифікація та ідентичність
2. Психологічна основа теорії ідентичності
3. Методологічні основи дослідження ідентичності

Основні поняття: ідентичність, ідентифікація, соціалізація, політична соціалізація, політична ідентичність, ідеологія, ситуативна ідентичність, нестабільність, референтна група, соціоекономічна, родова, релігійна, місцева або територіальну, етнічна та національна ідентичності, символічний інтеракціонізм, теорії соціального конструювання та постструктуралізму, теорії масової мобілізації, теорії соціокультурної традиції, постмодернізм.

Література:

- 1.Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження і поширення націоналізму. - К.: Критика, 2001. - 271 с.
- 2.Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.
- 3.В'єйорка М. Віднайдення сенсу. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
- 4.Донскіс Л. Збережена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К. : Факт, 2010. – 312 с.

Тема 2. Практика творення ідентичності у Китаї (2 год).

План

1. Історичне тло (Стародавній Китай та Середньовіччя)
2. Релігійні та політичні ідеї (Стародавній Китай та Середньовіччя)
3. Система владних відносин (Стародавній Китай та Середньовіччя)
4. Китай у XX-XXI століттях

Основні поняття: Китай, річкова цивілізація, писемність, Лао-Дзи, Конфуцій, Мо-дзи, буддизм, імперія, Син неба, династія, традиція, культ предків, жертвоприношення, Сунь Ят Сен, гоміндан, Чан Кайши, Мао Цзедун, Ден Сяопін, політика «Великого стрибка», «Культурна

революція», економічне зростання, політична свобода, особиста свобода, ринкова економіка, державне планування

Література:

- 1.Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження і поширення націоналізму. - К.: Критика, 2001. - 271 с.
- 2.Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.
- 3.В'єйорка М. Віднайдена сенсу. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
- 4.Донскіс Л. Збережена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К. : Факт, 2010. – 312 с.
- 5.Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
- 6.Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.
- 7.Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. / Павленко Ю. В. ; від. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 1999. – 360 с.

Тема 3. Практика творення ідентичності в Індії(2 год).

План

1. Історичне тло (Стародавня Індія)
2. Релігійні та політичні ідеї (Стародавня Індія)
3. Система владних відносин (Стародавня Індія)
4. Індія у XX-XXI століттях

Основні поняття: веди, варни, Артхашастра, Закони Ману, Будда, буддизм, іслам, колоніалізм, імперіалізм, національно-визвольна боротьба, Махатма Ганді. Індійський національний конгрес, касты

Література:

- 1.Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження і поширення націоналізму. - К.: Критика, 2001. - 271 с.
- 2.Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об'єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.
- 3.В'єйорка М. Віднайдена сенсу. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
- 4.Донскіс Л. Збережена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К. : Факт, 2010. – 312 с.

5. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.

6. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

7. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. / Павленко Ю. В. ; від. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 1999. – 360 с.

Тема 4. Практика творення ідентичності в Античності(2 год).

План

1. Антична Греція
 - А) Історичне тло
 - Б) Політичні ідеї
 - В) Еволюція управління та права
2. Стародавній Рим
 - А) Історичне тло
 - Б) Політичні ідеї
 - В) Еволюція управління та права

Основні поняття: поліс, демократія, громадянин, еклесія, свобода, рабство, Солон, Клісфен, Перікл, Протагор, Сократ, Платон, Аристотель, Епікур, коміції, республіка, сенат, патриції, плебеї, консул, народний трибун, Цицерон, Цезар, імперія, римське право

Література:

1. Арон Р. Вступ до історії філософії: Есе про межі історичної об’єктивності / Раймон Арон; [нове видання, переглянуте та анотоване С. Мезюр ; пер. з франц., післямова та примітки О. Йосипенко та С. Йосипенко]. – К. : Укр. Центр духовної культури, 2005. – 578 с.

2. В’євйорка М. Віднайдення сенсу. Суб’єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.

3. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.

4. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.

5. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо

Тема 5. Творення ідентичності світовими релігіями(2 год.)

План

1. Формування християнства і його роль у творенні ідентичності ранньосередньовічного суспільства
2. Середньовічне християнство і політична ідентичність
3. Формування ісламу і його роль у творенні ідентичності
4. Арабський халіфат

Основні поняття: релігія, церква, віра, монастир, патристика, схоластика, теологія, доктрина «двох мечів», А. Аврелій, свобода волі, Т. Аквінський, природні права, інквізиція, протестантизм, М. Лютер, Ж. Кальвін, передвизначеність, Р. Роттердамський, Коран, Мухаммед, шариат, суніти, шіїти, суна, джихад, передвизначеність, Аль-Фарабі, Аль-Газалі, Насір Хосров.

Література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями : пр. з фр. / Реймунд Арон. – К. : МП «Юніверс», 2000. – 686 с.
2. В'єйорка М. Віднайдення сенсу. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
3. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
4. Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – Київ: Основи, 2000. – 1464 с.
5. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
6. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

Тема 6. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Європі
(2 год.)

План

1. Франція
2. Німеччина
3. Англія

Основні поняття: Салічна правда, нормани, Велике переселення народів, сюзерен, васал, бенефіції, Генеральні штати, Карл Великий, Людовік XI, Священна Римська імперія, кріпацтво, Велика хартія вольностей, англійське право, право суду канцлера, незалежність суду, презумпція невинуватості, король

Література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями : пр. з фр. / Реймунд Арон. – К. : МП «Юніверс», 2000. – 686 с.
2. В'єйорка М. Віднайдений сенс. Суб'єкт перед лицем глобалізації. Київ. 2017. 288 с.
3. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
4. Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – Київ: Основи, 2000. – 1464 с.
5. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
6. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

Тема 7. Практика творення ідентичності в Європі у Новий час (2 год.)

План

1. Франція
2. Німеччина
3. Англія

Основні поняття: О. Кромвель, левелери, дігери, Т. Гобс, Д. Лок, природні права, А. Сміт, вільний ринок, Раннє Просвітництво. Р. Декарт, Б. Паскаль, М. Монтень, Просвітництво, Ш.Л. Монтеске, поділ влади, суверенітет народу, Ж.Ж. Руссо, яacobінци, Наполеон, Кодекс Наполеона, революція, імперія, Німецька імперія, І. Кант, правова держава, Г. Гегель, громадянське суспільство, Німецька імперія, соціал-демократія, соціальна держава, Ф. Ніцше, воля слабких, воля сильних, еліта, націонал-соціалізм, II світова війна

Література:

1. Арон Р. Мир і війна між націями : пр. з фр. / Реймунд Арон. – К. : МП «Юніверс», 2000. – 686 с.
2. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
3. Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Тарашук, О. Коваленко. – Київ: Основи, 2000. – 1464 с.
4. Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
5. Історія політичної думки : підручник / за заг. ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексєєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
6. Моріс Ян. Чому Захід панує – натеper / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

Тема 8. Практика творення ідентичності в Московському царстві та Російській імперії(2 год.)

План

1. Творення концепту – «Москва – Третій Рим» і Московського царства
2. Творення імперського концепту
3. Пошук ідентичності в умовах модернізації імперії

Основні поняття: східна деспотія, абсолютизм, кріпацтво, поліцейська держава, імперія, євразійство, патерналіська держава, тероризм, В. Соловйов, Б. Чичерін, С. Булгаков, легальний марксизм, більшовизм

Література:

1. Валіцький А. В полоні консервативної утопії: Структура і видозміни російського слов'янофільства / Анжей Валіцький ; [пер. з польськ. В. Моренець]. – К. : Основи, 1998. – 710 с.
2. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
3. Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс ; пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. – Київ: Основи, 2000. – 1464 с.
4. Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
5. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
6. Кісь Роман. Фінал Третього Риму (російська месіянська ідея на зламі тисячоліть) Третій Рим. Львів, 1998. — 745 с.
7. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

Тема 9. Творення ідентичності у США (2 год.)

План

1. Формування США і пошук ідентичності
2. Практика творення ідентичності в умовах глобального домінування
3. Пошук опори для ідентичності як відповідь на цивілізаційний виклик

Основні поняття: Декларація незалежності, Конституція 1787 р., Біль про права 1791 р., Д. Вашингтон, Д. Адамс, Т. Джефферсо., А. Гамільтон, Б. Франклін, Т. Пейн, А. Лінкольн, Закон Шермана, «Новий курс» Ф. Рузвельта,, II світова війна, війна у В'єтнамі, рух за права афроамериканців, суспільство споживання, «американська мрія», постіндустріальне суспільство

Література:

1. Бергер П.Л. Капіталістична революція: п'ятдесят пропозицій щодо процвітання, рівності і свободи: [Монографія] / Пер. з англ. С.О. Макеєв, І.П. Дзюб, І.О. Кресіна; Передм, В.К. Черняка, - К.: Вища шк., 1995 – 247 с
2. Гаєк Ф. А. Конституція свободи / Пер. з англ. Мирослави Олійник та Андрія Королишина. - Львів: Літопис, 2002. - 556 с.
3. Даймонд Дж. Зброя, мікроби і харч: Витоки нерівності між народами / Дж. Даймонд ; пер. з англ. та наук. ред. Т. Цимбал. – Київ: Ніка-Цент, 2012. – 488 с.
4. Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
5. Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
6. Моріс Ян. Чому Захід панує – натепер / Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. Видання друге. К. : ТОВ «Видавництво “КЛЮ”», 2018. 784 с.

Тема 10. Творення української ідентичності (2 год.)

План

1. Проблема ідентичності в часи Київської Русі
2. Перше національно культурне відродження і практика творення ідентичності
3. Національно-культурна і політична ідентичність на межі XIX-XX століть
4. Національно-культурна і політична ідентичність в 20-30-ті рр. XX століття

Основні поняття: Україна, свобода, козацтво, стани, кріпацтво, Гетьманщина, імперія, демократія, Т. Шевченко, П. Куліш, громадівський рух, М. Драгоманов, М. Грушевський, І. Франко, Д. Донцов, В. Липинський, А. Шептицький

Література:

1. Безансон А. Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / Ален Безансон; [пер. з фр Т. Марусик]. – К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАР, 2007. – 136 с.

- 2.Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
- 3.Вдовичин І.Я Свобода особи в правій українській політичній думці (20–30 рр. ХХ ст.): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 512 с.
- 4.Вивід прав України: документи і матеріали до історії української політичної думки / [впоряд., вступ. стаття і дод. Б. Кравціва]. – New York : Пролог, 1964. – 250 с.
- 4.В'ятрович В. Нотатки з кухні «переписування історії». —Київ: Наш Формат, 2021.
- 5.Історія політичної думки України : підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.] – Львів: Новий Львів-2000, 2017 р. – 632 с.

Тема 11. Формування ідентичності в тоталітарному суспільстві (2 год.)

План

1. Захоплення більшовиками влади на території Російської імперії і творення нової ідентичності
2. Радянська людина
3. Практика творення ідентичності в нацистській Німеччині

Основні поняття: більшовики, Ленін, Сталін, колективізація, голодомор, репресії, політична поліція, Ф. Ніцше, воля слабких, воля сильних, еліта, націонал-соціалізм, концтабір, расизм, II світова війна

Література:

- 1.Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму. – 2-е вид. / Ханна Арендт; Пер. з англ. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 584 с.
- 2.Безансон А. Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / Ален Безансон; [пер. з фр Т. Марусик]. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАР, 2007. – 136 с.
- 3.Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
- 4.Вдовичин І.Я Свобода особи в правій українській політичній думці (20–30 рр. ХХ ст.): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 512 с.
- 5.В'ятрович В. Нотатки з кухні «переписування історії». —Київ: Наш Формат, 2021.
- 6.Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
- 7.Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В.

Тема 12. Виклики для ідентичності в умовах інформаційного суспільства (2 год.)

План

1. Технологічні та економічні зсуви як чинник зміни ідентичності
2. Криза традиційних морально-етичних та культурних норм і практика творення ідентичності
 - А. Пошук власного «Я»
 - Б. Релігійна та національно-культурна ідентичність
 - В. Проблема сексуальної ідентичності
3. Трансформація персональної ідентичності і цивілізаційна криза

Основні поняття: інформаційне суспільство, постмодернізм, постправда, глобалізація, міграція, війна, світова держава, влада, контроль, свобода, гендер, сила

Література:

- 1.Бауман Зігмунд, Донкіс Леонідаc. Моральна сліпотa. Втратa чутливості у плинній сучасності / Пер. з англ. О. Буценка. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2014. – 280 с.
- 2.Бек Ульріх. Влада і контр влада у добу глобалізації. Нова світова політична економія / Ульріх Бек.; пер. з нім О. Юдіна. – Київ: Ніка-Центр, 2011. – 408 с.
- 3.Донскіс Л. Збережена ідентичність і сучасний світ / Л. Донскіс. – К. : Факт, 2010. – 312 с.
- 4.Енциклопедія постмодернізму / [наук. ред. О. Шевченко]. – К.: Основи, 2003. – 503 с.
- 5.Історія політичної думки : підручник / за заг.ред. Хоми Н.М. [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, та ін.]. – Львів: Новий Львів-2000, 2016 р. – 1000 с.
- 6.Тоффлер Е. Третя Хвиля / Е. Тоффлер / Пер. з англ. – К.: Вид. дім “Всесвіт”, 2000. – 480 с.
- 7.Vdovychyn Ihor Illiberal Democracy as a Result of Liberal Democratic Regression in Central and Eastern European Countries / Nataliya Khoma, Vdovychyn Ihor. // European journal of transformation studies 2021 vol. 9, no. 1 – p. 58-71. Web of Science.
- 8.Vdovychyn I.Friedrich Nietzsche and Information Society: Dangers of the Radical Social Division / Ihor Vdovychyn ,Viktoriya Bun, Nataliia Khoma // Dialogue and universalism 32 (2), 2022 p.127-140. Scopus

Тема 13. Ідентичність українського суспільства в XXI столітті (2 год.)

План

1. Цивілізаційні виклики для українського суспільства
2. Проблема розколу в ідентичності поколінь
3. Творення політичної нації

Основні поняття: Україна, нація, Майдан, Революція Гідності, війна, європейський вибір, свобода, тиранія, правова держава, незалежний суд, українська мова, плюралізм, релігія

Література:

1. Безансон А. Лихо століття: Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту / Ален Безансон; [пер. з фр Т. Марусик]. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАР, 2007. – 136 с.
2. Валіцький А. Марксизм і стрибок у царство свободи. Історія комуністичної утопії / Анджей Валіцький ; [пер. з польск. Д. Андрухів]. – К. : Всесвіт, 1999. – 509 с.
3. Вдовичин І.Я Свобода особи в правій українській політичній думці (20–30 рр. ХХ ст.): монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 512 с.
4. Вивід прав України: документи і матеріали до історії української політичної думки / [впоряд., вступ. стаття і дод. Б. Кравціва]. – New York : Пролог, 1964. – 250 с.
4. В'ятрович В. Нотатки з кухні «переписування історії». —Київ: Наш Формат, 2021.
5. Історія політичної думки України : підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.] – Львів: Новий Львів-2000, 2017 р. – 632 с.
6. Кравченко О.В. Теоретико-методологічні проблеми концептуалізації культурної ідентичності // Культура України. 2010. Вип. 31. – https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura31/04.pdf
7. Яновська О. М. Політична ідентичність населення України / О. М. Яновська // Актуальные проблемы современных наук – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Politologia/10_87746.doc.htm.

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теоретико-методологічні підходи дослідження ідентичності	4
Тема 2. Практика творення ідентичності у Китаї	4
Тема 3. Практика творення ідентичності в Індії	4
Тема 4. Практика творення ідентичності в Античності	4
Тема 5. Творення ідентичності світовими релігіями	4
Тема 6. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Європі	4
Тема 7. Практика творення ідентичності в Європі у Новий час	4
Тема 8. Практика творення ідентичності в Московському царстві та Російській імперії	4
Тема 9. Творення ідентичності у США	4
Тема 10. Творення української ідентичності	4
Тема 11. Формування ідентичності в тоталітарному суспільстві	4
Тема 12. Виклики для ідентичності в умовах інформаційного суспільства	4
Тема 13. Ідентичність українського суспільства в XXI столітті	5
	53

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз літератури та інформаційних баз даних.

На лекційних заняттях використовуються головню: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, лекція, діалог); наочні і практичні методи (ілюстрація, демонстрація, а також презентація); метод синтезу, аналізу, індукції, дедукції тощо. На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи. Творча робота буде обговорюватись і виконуватись в рамках лекцій, семінарів, а також самостійної роботи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Практика творення ідентичності» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 39% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 39); контрольні заміри (модулі) – 11% ; (максимальна кількість балів – 11); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання і розрахункової роботи.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу.

Поточний контроль успішності здійснюється за трьохбальною шкалою: "3" – відмінно", "2" – добре, "1" – задовільно, "1" – доповнення, "1" – коментарі (участь у дискусії). Реферат, доповідь – 5 балів; есе – 3 бали (дозволено лише по одному реферату, доповіді або есе). Контроль знань за результатами вивчення змістовного модуля оцінюється в 11 балів. Форма модульного контролю – у комбінованій (усній і тестовій) формі в кінці семестру.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів. На екзамені студент теж може отримати 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота											
Змістовий модуль 1								Су ма	мо ду ль	екза мен	су ма

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	39	11	50	100

1, 2 ... 13 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: ЗВО, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання для підсумкового контролю (екзамену)

1. Формування концепту ідентичності.
2. Ідентифікація та ідентичність
3. Психологічна основа теорії ідентичності
4. Символічний інтеракціонізм
5. Теорії соціального конструювання та постструктуралізму
6. Теорії масової мобілізації і постмодерну
7. Теорії соціокультурної традиції
8. Ідентичність в політичних дослідженнях
9. Кризова і негативна політична ідентичність
10. Функції політичної ідентичності
11. Індикатори оцінки політичної ідентичності
12. Соціальна стратифікація
13. Політична культура і соціалізація
14. Соціальні процеси і політичні інститути
15. Роль символів у формуванні політичної ідентичності
16. Національна та релігійна ідентичність
17. Практика творення ідентичності у стародавньому Китаї
18. Практика творення ідентичності у стародавній Індії
19. Практика творення ідентичності в античних Афінах
20. Практика творення ідентичності в античному Римі
21. Формування християнства і його роль у творенні ідентичності ранньосередньовічного суспільства
22. Середньовічне християнство і політична ідентичність

23. Формування ісламу і його роль у творенні ідентичності
24. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Англії
25. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Франції
26. Практика творення ідентичності світською владою в середньовічній Німеччині
27. Практика творення ідентичності в Англії у Новий час
28. Практика творення ідентичності в Німеччині у Новий час
29. Практика творення ідентичності у Франції у Новий час
30. Творення концепту – «Москва – Третій Рим» і Московського царства
31. Творення імперського концепту Росії
32. Формування США і пошук ідентичності
33. Проблема ідентичності в часи Київської Русі
34. Перше українське національно культурне відродження і практика творення ідентичності
35. Національно-культурна і політична ідентичність українців на межі ХІХ-ХХ століть
36. Захоплення більшовиками влади на території Російської імперії і творення нової ідентичності
37. Практика творення ідентичності в нацистській Німеччині
38. Культурна ідентичність в умовах інформаційного суспільства
39. Партиїна ідентифікація при двопартійній політичній системі та особливості ідентифікації у багатопартійних системах
40. Формування партійної ідентичності
41. Стійкість і динаміка партійної ідентичності
42. Об'єкти політичної ідентифікації в умовах глобалізації
43. Політична ідентичність в постіндустріальному суспільстві
44. Гендерні аспекти політичної ідентифікації
45. Ідентифікаційна стратегія українських політичних сил та громадянського суспільства
46. Політична ідентифікація українських регіонів
47. Динаміка політичної ідентичності в умовах кризових процесів
48. Національна та релігійна ідентичність в умовах глобалізації
49. Політична нація – базові чинники формування
50. Критика М. Оукшотом пришвидшеної демократизації
51. Консервативна складова політичної концепції О. Панаріна
52. Новітній американський консерватизм (Френк С. Меєр)
53. Спроба поєднати ідеї консерватизму із духом реформування (Ірвін Крістол)
54. Політичний консерватизм Джорджа Сантаяни
55. Продлеми ідентичності у поглядах Фрідріх А. Гаєк м
56. Теорія «освіченого консерватизму Г.-К. Кальтенбруннера
57. Ідеї Т. Карлайля про роль особистості в історії
58. Дайте характеристику теорії нації Й. Гердера
59. Погляди Е. Берка про роль ідентичності в умовах політичних потрясінь
60. Американська революція як інструмент формування ідентичності американського суспільства
61. Роль Т. Шевченка у формуванні ідентичності української нації
62. Радянська людина
63. Технологічні та економічні зсуви як чинник зміни ідентичності
64. Національно-культурна і політична ідентичність в 20-30-ті рр. ХХ століття